

Az építési termék irányelv gyakorlati kérdései

III. rész

Az Építési Termék Irányelv témakörében szeptember végén kétnapos szemináriumra került sor Budapesten, ahol az előadók az Európai Unió Bizottságának és országainak neves szakértői voltak, akik az irányelv kimunkálásában, bevezetésében és működtetésében meghatározó szerepet játszottak. A kérdések megválaszolásánál az itt elhangzottakat is figyelembe vettük. Az irányelv – amely egyégesen szabályozza az Európai Unió piacán az építési termékek szabad forgalmazásának feltételeit – honosítását a 3/2003. (I. 25.) BM–GKM–KvVM közös miniszteri rendelet tartalmazza. Az uniós csatlakozással egyidejűleg a hazai szabályozás teljeskörűen megfelel az uniós követelményeknek. Az építésügy egyik legátfogóbb, legösszetettebb, az építőipart és az építőanyag-ipart alapvetően meghatározó szabályozása a gyakorlatban számos kérdést vet fel. A tanfolyamokon, szemináriumokon és konferenciákon a piaci szereplők által leggyakrabban felvetődő, vélhetően közérdeklődésre számot tartó kérdésekből és válaszokból indított sorozatunkat folytatjuk. Ennek a célja, hogy az uniós és a hazai gyakorlatban felmerült kérdésekre és problémákra adott, általunk helyesnek vélt választokat a piac többi szereplőjével is megosszuk, ami orientálhatja őket saját gyakorlatuk kialakításában.

18. Mik azok az iránymutató iratok (guidance papers) az építési termék irányelvhez kapcsolódóan, milyen célt szolgálnak? Milyen területre készültek?

Az irányadó iratok – ellentétben az Építési Termék Irányelvhez kapcsolódó értelmező dokumentumokkal és bizottsági határozatokkal – nem részei a jogrendnek, így betartásuk elvben nem kötelező. Ennek ellenére az iránymutató iratok azért fontosak, mert egész sor, az Építési Termék Irányelv gyakorlati alkalmazásában számos lényeges kérdésben ad eligazítást. A tagállamok – nagyon ritka kivételtől eltekintve – az iránymutató iratokban szereplő megoldásokat alkalmazzák. Ezek megalapozottságát az is igazolja, hogy az iratok az Európai Unió Bizottsága és a tagállamok között folytatott részletes konzultáció eredményeként születtek. Amennyiben a körülmények indokolják, úgy az irányadó iratokat módosítják. Több iratnál többször is előfordult ez. Indokolt, hogy mindig az aktuális változatot használjuk.

Az irányadó iratokat nagybetűvel jelzik. Jelenleg 12 darab irat van, A-tól L-ig. Ezek a következők:

- A Az Építési Termék Irányelv területén kijelölt szervek (követelmények, feladatok, kijelölési és bejegyzési eljárás)
- B Az üzemi gyártásellenőrzés
- C Készletek és rendszerek kezelése
- D CE jelölés az Építési Termék Irányelv szerint
- E Szintek és osztályok az Építési Termék Irányelvben
- F Tartósság és az Építési Termék Irányelv

G Építési termékek tűzállóságának európai osztályozási rendszere

H A veszélyes anyagokra vonatkozó harmonizált megközelítés az Építési Termék Irányelvben

I Az Építési Termék Irányelv 4(4) cikkelyének alkalmazása

J Átmeneti intézkedések

K A megfelelőség-igazolási eljárások és a bejegyzett szervezetek szerepe és feladata az Építési Termék Irányelv területén

L Az Eurocode-ok bevezetése és használata

Guidance paper (Iránymutató irat) kezdeményezésére minden tagállam jogosult.

19. Mik azok az Eurocode-ok, milyen célból készülnek?

Az építési termékre vonatkozó harmonizált szabványok kidolgozásának sok esetben – amennyiben a termék hozzájárul az építmény állékonyságához és szilárdságához – előfeltétele a termék megfelelő méretezése. Ennek egységes kezelése viszont feltételezi a tartószerkezetekre vonatkozó egységes európai méretezési, számítási tervezési szabályok kidolgozását. Ezen igényeknek tesznek eleget az Eurocodes (EC) néven ismert szabványok, illetve szabványtervezetek. Az Eurocode-ok kilenc csoportba soroltattak:

1. Tervezési alapelvek és a szerkezetet terhelő hatások
2. Betonszerkezetek tervezése
3. Acélszerkezetek tervezése

4. Együttműködő acél- és betonszerkezetek tervezése
5. Faszerkezetek tervezése
6. Falazott szerkezetek tervezése
7. Geotechnikai tervezés
8. Szerkezetek tervezése földrengésveszélyes területen
9. Alumíniumszerkezetek tervezése

Az Építési piac az Eurocode-ok helyzetét részletesen bemutatja. E számban a geotechnikai fejezet van soron, amit a szakterület legnevesebb képviselője mutat be.

20. Az egyes megfelelőségi igazolási eljárási fajtáknál melyek a gyártó fő feladatai?

Az (1) és (1+) megfelelőségi igazolási módozatnál – ami megfelelőségi tanúsítványt jelent. A gyártó feladata:

- a gyártásellenőrzés
- az üzemben vett mintáknak a gyártó által végzett további vizsgálata az előírt vizsgálati terv szerint.

A (2) és (2+) megfelelőségi igazolási módozatnál – ami szállítói megfelelőségi nyilatkozatot jelent, de független kijelölt szervezet igénybevétele szükséges. A gyártó feladata:

- a termék első típusvizsgálata
- a gyártásellenőrzés
- a műszaki specifikáció által meghatározott esetekben az üzemben vett minták vizsgálata az előírt vizsgálati terv szerint (2+).

A (3) megfelelőségi igazolási módozatnál – ami szintén megfelelőségi nyilatkozatot jelent és szintén megkezdhetetlen független kijelölt szervezet igénybevétele. A gyártó feladata:

- a termék első típusvizsgálata egy kijelölt vizsgálata által
- gyártásellenőrzés a gyártó által.

A (4) megfelelőségi igazolás – ami ugyancsak szállítói megfelelőségi nyilatkozat, és ebben az esetben független kijelölt szervezet igénybevétele nem feltétlen szükséges. A gyártó feladata:

- a termék első típusvizsgálata a gyártó által
- a gyártásellenőrzés a gyártó által.

21. Egyes termékeknél a feldolgozás bizonyos stádiumában még nem lehet tudni, hogy abból építési termék lesz, avagy sem. Ilyen például a fenyő fűrészárú. A kereskedő telephelyén kell-e az építési termékhez szükséges megfelelőségi igazolással rendelkezni? Lehet, hogy nem is építési célra, hanem bútorgyártáshoz használják.

Amennyiben nem lehet tudni, hogy az adott termékből építési termék lesz, avagy sem, akkor ebben a stádiumban az Építési Termék Irányelvhez kapcsolódó műszaki specifikációnak való megfelelőségi igazolást sem lehet kötelezően megkövetelni. Ugyan akkor ez azt is jelenti, hogy építési termékként nem lehet forgalomba hozni. Ha úgy hozzák forgalomba, hogy építési termékként kívánják felhasználni, úgy a megfelelőségi igazolás megléte is indokolt.

22. Mi a tervező szerepe az építési termék irányelvvel kapcsolatban?

A 3/2003.(I. 25.) BM–GKM–KvVM együttes rendelet

hatálya kiterjed a piac sok szereplője között az építési termékből létrehozott építmény tervezőjére is. Ez nyilván nem az alkotó, művészi munka korlátozását jelenti. Azt viszont igen, hogy olyan termékek kerüljenek az építményekbe, amelyek a vonatkozó irányelv követelményeinek megfelelnek. A költségvetési kiírásban, az építési termékek kiválasztásában van ennek nagy szerepe.

23. Mi a teendő, ha egy építési termékre Építőipari Műszaki Engedély (ÉME) készült, s időközben honosított harmonizált szabvány jelent meg?

Ha egy építési termékre Építőipari Műszaki Engedély készült, s időközben ugyanerre a termékre honosított harmonizált európai szabványt tettek közzé, akkor az Építőipari Műszaki Engedély kidolgozójának meg kell vizsgálni, hogy a harmonizált szabványtól mennyire tér el a termék. A honosított harmonizált szabvány területére vonatkozó Építőipari Műszaki Engedélyt vissza kell vonni, az abban foglaltaktól lényegesen eltérő termékekre kiadott ÉME-k kivételével.

24. Ha egy európai uniós országban kiállított megfelelőségi igazolással rendelkezik a termék, de ennek alapja nem harmonizált szabvány és nem Európai Műszaki Engedély (ETA), forgalmazható-e más európai uniós országban?

Ez az adott ország műszaki követelményeinek való megfelelést igazolja a konkrét termékre vonatkozóan. Mondhatjuk, hogy ez az adott ország „ÉME”-jének való megfelelést jelent. Ebben az esetben az ÉME kiadására jogosult szervezetnek (ÉMI) meg kell vizsgálnia, hogy a külföldi megfelelőség-igazolás alapjául szolgáló műszaki specifikáció a hazai követelményeknek is megfelel. Elvben a Magyarországon kiadott ÉME, illetve az annak alapján kiadott megfelelőségi igazolás alapján az adott termék külföldön is forgalmazható, mivel az Építési Termék Irányelvben megfogalmazott követelményeket ki kell elégíteni. Természetesen itt is kell az adott ország illetékes intézményének a nyilatkozata, hogy az ottani követelményeket is kielégíti a magyar műszaki specifikáció. Ez ideig a kölcsönös elfogadás gyakorlata nem igazán jellemző.

25. Jelenleg mely magyar szervezetek vannak kijelölve és bejelentve vizsgáló, ellenőrző és tanúsító szervezetnek?

Tanúsító szervezetnek az Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Kht. (ÉMI), valamint a Cemkut Kft. Ez utóbbi csak egy termékcsoportra. Ellenőrző szervezetet az ÉMI Kht. hozott létre, kijelölése folyamatban van. Tanúsításra az Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Kht. és a KERMI van kijelölve. Ez utóbbi kijelölése és bejegyzése csak két termékcsoportra vonatkozik.

Horváth Sándor

az ÉMI Kht. vezérigazgató-helyettese,
a Magyar Építőanyagipari Szövetség elnöke